

Finanssivalvonnan kannanotto liitettynä pöytäkirjaan 26.8.2024

Finanssivalvonta ei kannata mahdollisuutta ulkoistaa eläkesäätiöiden ja eläkekassojen julkisia hallintotehtäviä niin laajasti kuin työryhmä ehdottaa. Perustuslain 124 §:n näkökulmasta kysymys on eläkesäätiön ja eläkekassan mahdollisuudesta subdelegoida sille lailla annettu valta hoitaa julkista hallintotehtävää edelleen eteenpäin palveluyritykselle.

Perusteluina Finanssivalvonta esittää seuraavaa:

Päätös syntyy valmistelun tuloksena

Työryhmä ehdottaa lakia muutettavaksi niin, että lakisääteistä työeläkevakuuttamista harjoittavat eläkesäätiöt ja -kassat voisivat hankkia sopimukseen perustuen palveluyritykseltä julkisiksi hallintotehtäviksi katsottavia tehtäviä, joissa on pääosin kysymys eläkeasioiden hoitamisesta. Näitä tehtäviä olisivat esimerkiksi asiakirjojen vastaanotto ja tallentaminen, tietojen tarkistaminen, lausuntojen ja lisäselvitysten pyytäminen eri tahoilta, eläkkeen tai etuuden määrän laskenta, päätösluonnosten valmistelu, päätösten tiedoksianto, tietojen ilmoittaminen eri tahoille, avustaminen muutoksenhaussa, ansiovalvontaa ja muuta valvontaa koskevat tehtävät, yleisneuvonta, rekisteritietojen ylläpito, eläkkeen maksatus, työeläkeotteen antaminen ja tarkistaminen ja tilastotietojen ylläpito.

Työryhmän mietinnössä katsotaan, että 1) kaikki yksittäiset subdelegoinnin piiriin kuuluvat tehtävät ovat avustavia tai täydentäviä julkisia hallintotehtäviä ja 2) tehtävät kokonaisuutenakin ovat avustavia tai täydentäviä julkisia hallintotehtäviä.

Finanssivalvonnan käsitys on, että ehdotettu mahdollisuus subdelegoida julkisia hallintotehtäviä olisi poikkeuksellisen laaja ottaen huomioon perustuslain 124 §:n nykyinen tulkintakäytäntö. Työryhmän ehdotuksen mukaan mahdollisuuteen subdelegoida sisältyisi eläke- ja etuuspäätösten tekemistä edeltäviä ja päätöksenteon jälkeisiä toimenpiteitä.

Finanssivalvonnan näkemyksen mukaan subdelegoinnin piiriin ehdotetut tehtävät kokonaisuutena muodostavat tosiasiallisesti merkittävän osan eläkeasioiden käsittelystä, joka puolestaan on keskeinen osa eläkesäätiöiden ja -kassojen lakisääteistä tehtävää. Eläke- ja etuuspäätöksen tekeminen ei rajaudu päätöksen muodolliseen tekemiseen, joka ehdotuksessa säilyisi eläkesäätiöissä ja -kassoissa, vaan päätös perusteluineen syntyy valmistelussa, joka perustuu hakemukseen, ylläpidettyihin rekisteritietoihin ja tarvittaessa pyydettyihin lisäselvityksiin.

Mahdolliset heijastusvaikutukset tulisi huomioida

Finanssivalvonta kiinnittää lisäksi huomiota työryhmän ehdotusten mahdollisiin heijastusvaikutuksiin vakuutuslalla laajemmin. Työryhmä käsittelee mietinnössään eläkeasioiden hoitamista eläkesäätiöissä ja -kassoissa ja perustelee subdelegointimahdollisuutta tarkoituksenmukaisuudella, jolla tarkoitetaan mm. kustannustehokkuutta.

Julkisia hallintotehtäviä kuitenkin hoitavat vakuutuslalla myös mm. työeläkevakuutusyhtiöt, vahinkovakuutusyhtiöt, työttömyyskassat ja vakuutuskassat. Näistä työeläkevakuutusyhtiöt hoitavat samoja tehtäviä kuin eläkesäätiöt ja eläkekassat, ja osa työttömyyskassoista ja vakuutuskassoista puolestaan on kooltaan pieniä toimijoita kuten osa eläkesäätiöistä ja -kassoista. On ilmeistä, että työryhmän esiin nostamat tarkoituksenmukaisuussyyt ovat ainakin osittain sovellettavissa myös laajemmin vakuutusalan toimijoihin.

Finanssivalvonnan havaintojen mukaan kiinnostusta julkisten hallintotehtävien ulkoistamiseen on eläkesäätiöiden ja -kassojen lisäksi vakuutuslalla muutenkin. On todennäköistä, että toteutuessaan

työryhmän ehdottamat muutokset lisäävät pyrkimyksiä muidenkin vakuutuslakien muuttamiseen vastaavalla tavalla. Jatkotyössä tulisi vielä huomioida mahdolliset heijastusvaikutukset.